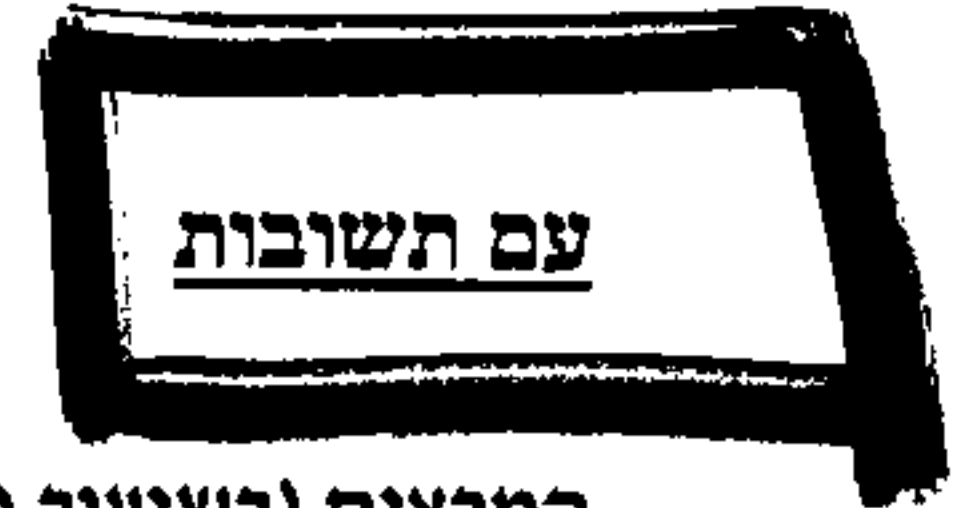

המכללה האקדמית נתניה
הפקולטה למשפטים
דיני משפחה וירושה
תשע"א סמסטר שני (מועד ב')

6.9.11

המרצים (בשיעור ובתרגיל): פרופ' מיכאל קורניאלדי ועו"ד מיכל פלדמן

הנחיות:

1. משך הבחינה: שלוש שעות.
2. חומר מותר: חוברת חקיקה (מתשבות) נקייה מכל הערה בכתב יד, ארבע עמודי A4 (שני הצדדים) וסילבוס הכולל רשימת פסיקה ורשימת המקורות חובה.
3. מומלץ לתכנן מראש את התשובות ולא לגשת מיד לכתיבת התשובה. תשובה מבולבלת עלולה לגרוע מן הציון.
4. יש לנמק בקיצור את התשובה ולציין את הבסיס לכך, בצירוף אזכור האסמכתאות הנוגעות לעניין מן החקיקה והפסיקה (יש לאזכר את המקור וההלכה הפסוקה העולה ממנו, ואין לצטט אותו).
5. נא לכתוב בקיצור ולעניין בלבד, על פי הנתונים העובדתיים שבשאלה, ובהתייחס לנשאל בלבד.
6. התשובה צריכה להיות מנוסחת היטב ומדויקת. תשובות כלליות אינן רצויות. העתקה של "סתם" סעיפי חוק ובמיוחד סעיפי חוק שאינם רלוונטיים לשאלה, יגרעו נקודות מהשאלה. יש לשים דגש על יישום החומר הנלמד על פי העובדות בכל שאלה.
7. יש להקפיד כי מספר העמודים הכולל לא יעלה על מספר העמודים הרשום בכותרת כל אחת משתי השאלות. היקף רחב יותר של תשובות, לא ייבדק. הכתיבה תעשה בצד אחד של הדף, באופן קריא ומרווח. נא לכתוב כל שאלה בעמוד נפרד. אי עמידה בדרישות אלו תגרור הפחתה בציון.
8. כל השאלות חובה.
9. משקל הבחינה בציון הסופי: 90%.

בהצלחה ☺

שאלה 1 (60%, הזמן המומלץ: 110 דקות; היקף התשובה עד 4 עמודים)

אברהם ושרה, תושבי ואזרחי ישראל, נישאו זה לזה כדת משה וישראל בשנת 1999. כל אחד מהם צבר נכסים שונים בארץ. בשנת 2003 נסעו יחד לשליחות דיפלומטית בארה"ב לתקופה של שלוש שנים. במהלך שליחותם הם הסכימו להתגרש ונערכו ביניהם גירושין אזרחיים בשנת 2006 בבית משפט מוסמך בארה"ב, ללא חלוקת הרכוש. מאז הגירושין ועד היום אברהם ושרה חיים בנפרד. בתום השליחות כל אחד מהם חזר לארץ.

לאחר מכן מאז 2007 ועד היום שרה חייתה ללא נישואין עם גבר יהודי פנוי בשם ראובן, ושרה אף הרתה מראובן וילדה בן, שמעון. ראובן מכיר באבהותו על הילד, שמעון. ראובן ושרה צברו בתקופת חייהם המשותפים דירה למגוריהם, שנרשמה על שם ראובן. מירב המימון של הדירה הנ"ל במשכנתא ששולמה מההכנסות של שרה וראובן.

שרה מעוניינת להינשא לראובן ולהסדיר את רישום האבהות ראובן על הבן שמעון במרשם האוכלוסין, שנולד לה ממנו.

שרה פונה אלייך בבקשה לחוות דעתך על התוצאות המשפטיות של הגירושין האזרחיים שבינה לבין אברהם ועל התוצאות המשפטיות של חייה המשותפים עם ראובן, לרבות ההליכים המשפטיים האפשריים. שרה מוסרת כי אברהם מתנגד לגירושין נוספים.

עליך לענות, על 8 מתוך 10 השאלות הראשונות (א-י) ועל 2 השאלות האחרונות **חובה** (י"א-י"ב), בליווי נימוקים:

א. האם שרה רשאית לרשום את הגירושין האזרחיים במרשם האוכלוסין בישראל?

תשובה: הגירושין האזרחיים לא ירשמו במרשם וזאת מסיבות של תקנת הציבור וסעיף 4 לחוק השיפוט הרבני. ראו אסמכתאות של דעת המיעוט בפס"ד המיעוט בג"צ 3045/05 בן ארי נגד מינהל האוכלוסין. זו הדעה של שאווה המוזכרת גם בספרי. אני מוכן לקבל תשובה בלי אסמכתא מפסיקה או ספרות.

ב. מהו מעמד הילד, שמעון, שנולד לשרה וראובן, מבחינת כשירותו לנישואין בישראל?

תשובה: הילד הוא ממזר באשר הגירושין האזרחיים, אין להם נפקות לפי דין תורה. וגם כאן יש משמעות לחוק השיפוט הרבני סעיף 4א.

ג. האם שרה יכולה - במקרה שראובן מודה באבהותו על שמעון, לזכות בפסק אבהות של שמעון על הבן ראובן?

תשובה: לא. היא לא יכולה לזכות בפסק אבהות, כיוון שפסק האבהות יהפוך את הילד לממזר. ראו היועץ המשפטי נגד לוי ע"א 548/78. ועיינו גם סעיף 22 לחוק מרשם האוכלוסין, אך ההלכה הפסוקה גוברת על הסמכות שבחוק המרשם.

ד. האם תשתנה תשובתך לשאלה ד' לעיל במקרה שראובן הוא לא יהודי?

תשובה: אין בעיה של ממזרות לגבי ילד שנולד לאם יהודיה מאב נכרי, שכן, מבחינת ההלכה היהודית הילד אינו מתייחס אחר אביו. ראו גם ספרו של קורנאלדי שנזכר אחרון ברשימת החובה של האסמכתאות.

ה. האם תשתנה תשובתך לשאלה א' במקרה ששרה לא יהודיה (הנישואין בין שרה ואברהם נערכו בחו"ל)?

תשובה: הגירושין האזרחיים יירשמו, שכן מדובר על זוג ששהה בארה"ב שלוש שנים ולפי דיני הסטאטוס הגירושין תופסים וראו גם הלכת פונק שלזינגר. רק לגבי יהודים יש תקנת ציבור משום ממזרות.

ו. האם חייה המשותפים של שרה עם ראובן הם בגדר ביגמיה?

8 מתוך 10

תשובה: חיים משותפים ללא נישואין, אינם בגדר ביגמיה, הביגמיה חלה רק על נישואין שניים. חוק העונשין סעיף 176.

ז. מי הגורם המשפטי המוסמך לדון בחלוקת הרכוש שצברו אברהם ושרה עד הגירושין האזרחיים?

תשובה: בית הדין הרבני מוסמך רק לדון ולסדר את הגירושין של הזוג ואין לו סמכות לדון בעניינים הכרוכים בגירושין. סעיף 4 א (ו) לחוק השיפוט הרבני.

ח. האם על שרה להשתתף בחובות של אברהם, שנצברו לפני או אחרי הגירושין האזרחיים?

תשובה: כן. במסגרת איזון המשאבים מביאים בחשבון חובות רגילים של הבעל ובוודאי במקרה כזה כשמדובר בחובות מתקופת הנישואין. לעומת זאת, לגבי תקופת החובות לאחר הגירושין, נראה לומר שמבחינה זו התנתק הקשר בין בני הזוג ולצורך זה הדין האזרחי לא יחייב את שרה להשתתף בחובות שנוצרו לאחר הגירושין האזרחיים.

ט. מהו ההסדר החל לעניין חלוקת הרכוש שצברו שרה וראובן?

תשובה: הלכת שיתוף נכסים בין בני זוג, ראו הלכת שחר נגד פרידמן שברשימה.

י. עם מותה של שרה, מי בן הזוג שיירש אותה כבת זוג?

תשובה: עם מותה של שרה, לכאורה היא עדיין נשואה מבחינת הדין הדתי לאברהם ולכן אברהם ולא ראובן הוא שיירש. אבל יש גם מקום לדעה אחרת מבחינה אזרחית שקשר הסטאטוס האזרחי בין אברהם ושרה התנתק ולכן ראובן כידוע בציבור, הוא היורש. סעיף 55 לחוק הירושה (אסתפק בניתוח סעיף 55 ואיזכור דיני הסטאטוס מתוך ספרי.

יא. פרט את עיקרי ההליכים והאמצעים העומדים לרשות שרה לצורך השגת גט רבני מאברהם.

תשובה: ראו חוק בתי דין רבניים (פסקי דין של גירושין) תשנ"ה-1995 (צו הגבלה וכו'), אין צורך באסמכתא מן הפסיקה.

יב. לראובן חוב עסקים כלפי צד ג' וצד ג' עיקל את הדירה - שבה חיים ראובן ושרה. האם העיקול תקף והדירה תימכר?

תשובה: רק חלקו של ראובן ניתן למכירה והעיקול לא טופס לגבי המחצית שלה זכאית שרה מכח הלכת שיתוף. ראו פסה"ד שלם נ. טווינקו שנמצא ברשימת החובה.

בתשובתך עליך לדון בסמכויות ו/או הזכויות והחובות העקרוניות, ולנמק בקצרה וכן לכלול את ההיבטים והמקורות השונים ולציין את סעיפי החוק הנוגעים לעניין (אין צורך לצטט את הסעיפים אלא די להזכיר במדויק את סעיפי החוק הספציפיים הנוגעים לעניין). כמו כן עליך להזכיר לגבי כל עניין אסמכתאות מן הפסיקה האזרחית (לפחות אסמכתא אחת לכל עניין; אסמכתא אחת יכולה לשמש גם ליותר מעניין אחד).

שאלה 2 (40%, הזמן המומלץ: 50 דקות; היקף התשובה עד 3 עמודים)

יעקב ורחל שני בני זוג יהודיים חרדים ולהם שני ילדים: בן בגיל 5 ובת מעל גיל 6. רחל חזרה בשאלה. יעקב הגיש לבית הדין הרבני, תביעת גירושין נגד שרה וכרך בה את מזונות הילדים (אולם תביעת הגירושין אינה מתייחסת במפורש לנושא משמורת וחינוך הילדים).

יעקב ורחל שניהם עובדים במשכורת חודשית העולה על צרכיהם האישיים.

רחל הגיבה בתביעה בבית משפט לענייני משפחה, בשם הילדים, בנושא המשמורת, חינוך הילדים וכן בנושא מזונות הילדים, וביקשה בתביעה כי הילדים ילמדו בבית ספר ממלכתי דתי, ויישארו במשמורתה והיא תדאג לחינוכם בבית הספר הממלכתי דתי, עם זכות ביקורים מתאימה ליעקב.

בית המשפט לענייני משפחה החליט להמתין עד להחלטת בית הדין הרבני.

בית הדין הרבני דחה את טענות רחל על חוסר הסמכות של בית הדין הרבני בענייני הילדים, וכן פסק על גירושין, כי המשמורת של כל הילדים תהיה ליעקב שכן שרה חזרה בשאלה, וכי רחל תוכל לראות את הילדים בפיקוח של רב או איש חינוך חרדי, וכן כי הילדים ימשיכו ללמוד בבית ספר חרדי וכן דחה את תביעת מזונות הילדים.

לאחר פסק הדין הנ"ל של בית הדין הרבני, רחל ממשיכה ותוקפת בבית המשפט למשפחה את סמכות בית הדין הרבני בענייני הילדים, כמו גם את החלטותיו המהותיות. עליך להשיב על השאלות הבאות:

כתוב בקיצור את החלטת בית המשפט לענייני משפחה, לעניין סמכותו בנושא משמורת הילדים, כשבפניו החלטת בית הדין הרבני.

כתוב בקיצור את החלטת בית המשפט לענייני משפחה, לעניין סמכותו בנושא חינוך הילדים, כשבפניו החלטת בית הדין הרבני.

כתוב בקיצור את החלטת בית המשפט לענייני משפחה, לעניין סמכותו בנושא מזונות הילדים, כשבפניו החלטת בית הדין הרבני.

האם יעקב זכאי בהנחה שהגיש תביעה שכנגד נגד רחל בבית משפט לענייני משפחה להשתתפות כלשהי של רחל במזונות הילדים?

האם יש לרחל דרך תקיפה אלטרנטיבית או נוספת נגד פסק דין בית הדין הרבני? ואם כן – פרט את טענות הצדדים האפשריות וכן בקיצור את פסק הדין שיינתן בעניין.

א. ב. ג. ד. ה.

4

התשובה

נמק את תשובתך בקיצור, תוך פירוט הטענות האפשריות של כל אחד מהצדדים בצירוף אזכורים מן החקיקה והפסיקה (לגבי הפסיקה ציין אסמכתא אחת לכל עניין; אסמכתא אחת יכולה לשמש גם ליותר מעניין אחד).

תשובה כללית:

משמורת כרוכה מעצם טיבה וטיבעה לגירושין, ואין צריך כריכה, ראו למשל גולדמן נ. גולדמן, אולם בכך נ. בית הדין הרבני הגדול, יש תפיסה שונה שאפשר לתבוע משמורת גם בשם הילדים. לעומת זאת לעניין חינוך הילדים, ברור שצריך כריכה בגירושין ומאחר שלא היתה כריכת החינוך אין סמכות לבית הדין הרבני.

לגבי תביעת מזונות הילדים, בכל מקרה הדבר נתון לבית משפט למשפחה שכן לילדים יש זכות תביעה עצמאית בעניין מזונותיהם ראו למשל שרגאי נגד שרגאי וכו'. בעיה אחת שעלולה להתעורר אם משיבים שהמשמורת נתונה לרבנים, משמיט הקרקע מתחת לתביעת המזונות של הילדים בבית משפט למשפחה.

